

„Nem az egészségesekeket művészet szeretni...”

Taigetosz ellen küzdenek

A Gladius József utcai Egészségügyi Gyermekotthon 1928 óta működik. Kezdetben Boromei Irgalomház néven, papok és apácák vezetése alatt elhagyott gyerekek, magányos öregek otthona volt. Az államosítás után közvetlen minisztériumi fennhatóság alá került, így egy megüresedett helyre az ország bármely pontjáról ideköltöztethettek rászorult. A közrészletileg rendelt értelmében 1970 óta — elvileg — csak a Csongrád megyei beteg gyerekeké. A városi tanács egészségügyi osztálya főként pénzügyi, az Egészségügyi Gyermekotthonok Országos Módszertani Intézete szakmai támogatást nyújt. Két helyen — Ásóthalmon és Szegeden — 250 gyereket tudnak ellátni. Ennyi a lakók száma is, szabad helyük nincs. Valamelyes lakulás 1979 körül volt, amikor a békéscsabai intézet elkészültével mintegy 60 Békés megyei gyermeket átszállított oda. Hivatalosan 2—18 év közöttiek lakhatják az otthont, de nem utasítják el a kisebbeket, és nem teszik ki a nagyobbakat, ha elhelyezésüket másutt nem látják biztosítottak. Márpedig a szociális otthoni hely kevés, így sokan 25—26 évesen is itt maradnak.

*

Czikkely Lászlóné intézetvezető főnövével beszélgettem gondjairól, örömeikről. Mert jócskán van mindkettőből.

— **Lényegesen több munkájuk van itt a nővéreknek, mint manol.**

— Amit csinálnak, fizikailag is, pszichésen is megterhelő. Az épületeink adottságai nem a legjobbak. Kényszermegoldás, hogy például a fürdőszobák nincsenek mindenütt a kórtermek mellett. A szűk folyosón nem fér el a tolokocsi, a nővérek kezükben cipelik ki a gyerekeket. Számítani kell arra is, hogy ha repül az asztal, nekünk kell csinálni valamit.

— **A készülő Agyagos utcai 100 személyes új szárny „tehermentesíti” majd a régi épületeket?**

— Ezt így nem lehet kijelenteni. Ha elkészül az új rész, beköltöztetjük az átsóthalmi gyerekeket. Hogy azzal az épülettel mi lesz, az még nem dől el véglegesen.

— **Hányan dolgoznak az intézetben?**

— A részfoglalkozásúakkal együtt 164-en. A két részlegben 100 nővér van, a többiek tanárok, kőművesek, adminisztrátorok, konyhások.

— **Mi a tanárok feladata?**

— **Az otthon elsődleges célja a gyerekek foglalkoztatása.** Ezért házon belül óvodánk, „iskolánk” is van. A gedói és a kisegítő iskola pedagógusai járnak hozzánk. A nagyobb gyerekek bedolgozó munkát kapnak. A gyufagyárban és a fonalmintőben. Ez nagyon fontos: kevesebb a nyugtalanság, nem vegetálnak, céljuk van. Persze, az ágyhoz kötöttekkel másképp kell foglalkozni. De nézze meg a gyermekeinket, „kivülről” nem érdemes a munkánkról írni.

*

Először a fekvőbeteg-kórtermetek járjuk végig. Czikkely Lászlóné belépőre felragyog a gyerekek szeme, Lina nének mindenkihez van kedves szava. „Rendesen reggeliztél? Mit ettél?” „Mutasd meg a nének a rajzaidat!” (A felszólított kisfiú a lábával rajzol. Lábbal veszi elő a rajzét, lábbal lapoz. „Segítsek?” — kérdi Lina néni. „Nem, majd én” — válaszol. Két

telerajzolt spirálfüzet. „Kérek egy mentőautót!” — szól a kisfiú. „Legközelebb hozok, jó?” — Ez Lina néni válasza.)

Az elkülönítőben két napja érkezett új fiú ül. Nem szeret itt lenni, már nagyon játszana a többiekkel. Amikor megjött, találkozott egy régi ismerőssel: a másik fiúval a vásárhelyi intézetben voltak együtt. Felismerték egymást, várják, hogy együtt lehessenek. Mindkettő Down-kóros.

A járósek ovijában nagy a játék. A tévé is szól, ha valaki elunna az autót, kockát, egyebet. Egy kisfiú dobja a labdát nekem, mikor visszadobom, nevetve kapja el. Egy másik a kezét nyújtja: ugrálunk. Barátságosak, kedvesek, játékosok. Mint minden óvodás.

A nagyobbak napközijében is jó a hangulat. Volt egy kis probléma reggel, két fiút a másik szobába vittek. Itt emeletes ágyak vannak. „Ez sok gondot okoz” — mondja a főnövér —, „nagyon meg kell nézni, kit lehet a felső ágyra engedni. De másképp megoldhatatlan.” Egy szótlán nagyfiú ücsörög az egyik ágyon. Az egyetlen, aki nem köszönt Lina nének, aki nem mosolyodott el belépésekor. „Valami baj van, csillagom? Nem jól érzed magad?” Semmi válasz. Lina néni megpróbál beszélgetni — sűrű, beszédes hallgatás. „Figyeljete rá” — szól a főnövér a többieknek — „valószínűleg rosszul lesz”.

Az udvaron két nagyobacska lány kergetőzik egy kiskutyával. Az egyiknek csak zokni van, harisnya nincs. Lina néni beküldi felöltözni. „Nem veszek harisnyát”. „Vegyél, tél van!” „De csak szürke kötött harisnyám van. Az olyan parasztos.” Czikkely Lászlóné is kötött harisnya, megmutatja. „Parasztos, nem paraszatos, de meleg. Vethetsz persze tréningnadrágot is.” A kislány bemeleg. „Vesznék nylonharisnyát is, de most éppen kifogyott a készletünk. Vannak igényeik nekik is, milyen alapon tagadnánk meg tőlük bármit?”

— **Az elején örömeikről is beszélünk...**

— **Nézzé, itt minden más, az öröm is, mint akármelyik egyéb intézetben. Itt megszállottnak kell lenni, ezeket a gyerekeket szeretettel kell ápolni. Nem azt mondom, hogy itt csodák történnek, de mégis... Ha bekerül ide egy gyerek, akinek minden létező betegsége van, és akiről már lemondtak — nos, ha ez a gyerek néhány év után megszólal, és csak a gondos törődés eredménye. Vagy lábra áll egy másik, akiről soha, senki nem hitte volna ezt. Itt ilyen az igazi boldogság.**

— **Mióta dolgozik velük?**

— **Már 18 éve. Azóta valom: nem az egészségesekeket művészet szeretni.**

— **A megszállottságot Ön hozta szóba. Tudom, a véleménye egyféle lehet, de azért megkérdezem: mostanában sokat foglalkozunk azzal, mi a humánusabb: ápolni, gondozni a beteg gyereket, akiről tudjuk, hogy sohasem lesz teljes ember, vagy kikapcsolni a lélegeztető gépet. Ön melyik táborba tartozik?**

— **Ahogy mondta, csak egyféle véleményem lehet, nem lennék itt különben. Ezeknek az emberkének ugyanolyan joguk van az élethez, mint másnak, szüleiknek ugyanúgy joguk van hozzájuk, mint más szülőkének. A hatvanas-hetvenes években ugyanis nem nagyon látogatták a gyerekeiket, de mostanában már alig lehet a látogatásnak véget vetni. Annnyira ragaszkodnak hozzájuk, hogy sokszor az otthon élő, egészséges testvérek rovására is foglalkoznak velük. És persze itt van az etikai probléma: ki lenne az, aki kikapcsolja a gépet, beadja az injekciót vagy kihúzza a konnektorból a zsinórt? Taigetosz... Miért?**

Tényleg... Miért? Csodák ugyan nem történnek. De a lehetőségekhez mért teljesség az intézet lakóinak joga. Nekünk pedig kötelességünk segíteni megteremtésében.

Regös Éva

Zenon Komender látogatása

Zenon Komender lengyel miniszterelnök-helyettes útutazóban szerdán Budapestre érkezett. A nap folyamán Csehák Judit miniszterelnök-helyettes fogadta Zenon

Komendert. A lengyel vendég találkozott Miklós Imre államtitkárral, az Állami Egyházügyi Hivatal elnöké-vel is, majd este hazautazott.

Magyar bemutatókkal

A századik grazi vásár

Sopronban, a Lővér Szállóban tartotta meg szerdán magyarországi sajtótájékoztatóját a Grazi Vásár igazgatója. A vásár vezetői egyebek között elmondták, hogy az április 27. és május 5. között megrendezésre kerülő vásár a századik, jubileumi árubemutató lesz Ausztria második legnagyobb városában, Grazban, ahol 1906 óta rendeznek vásárokat. évente kétszer, tavasszal és ősszel. A háborús éveken szüneteltek a vásárok, így az idei tavaszgi kell várnai a századikra.

Hazánk egyik jelentős kiállítója lesz a jubileumi vásárnak, több külkereskedelmi vállalatunk képviselteti magát, s mellettük elsősorban az észak- és nyugat-dunántúli vállalatok viszik

el termékeiket, főként élelmiszereket, textilárakat, népművészeti cikkeket. Először mutatkozik be a grazi vásáron a Pécsi Kesztyűgyár, Zala megyéből csempek, bútorok, Vas megyéből textíliák, virágok, Győr-Sopronból és Veszprémből élelmiszerek, népművészeti cikkeket, autófelszerelési tárgyak érkeznek majd a tavasszal Grazba. A Siotour és a Savaria Tourist idegenforgalmi információs szolgálatot működtet, a hagyományoknak megfelelően a Panónia Szálloda és Vendéglátó Vállalat éttermet, csárdát üzemeltet a vásáron.

A tájékoztató elmondta, hogy a jubileumi vásáron csaknem 2400 kiállító vesz részt, ezeknek több mint a

Magyar—svájci fogtechnikai vegyes vállalat

Dentalcoop Fogászati Kft. néven magyar—svájci vegyes vállalat alakul április elsején. A budapesti székhelyű fogtechnikai cég működéséről szerdán a leendő vállalat vezetői sajtótájékoztatót tartottak.

A Dentalcoop alapítója a Fogtechnikai Vállalat, a Generalimpex Külkereskedelmi Vállalat és a svájci Litep AG. A tervek szerint elsősorban tőkés országokból érkező rendelésre készítenek fogpótlásokat és fogtechnikai termékeket, de készen állnak hazai igények kielégítésére is. A vegyes vállalat az elképzelések szerint bekapcsolódik az egyre bővülő gyógyurizmus szolgálatába is: vállalják, hogy hazánkba látogató külföldiek részére rövid időn belül készítenek fogpótlásokat.

A Dentalcoop az év hátralevő részére mintegy 22 millió forintos forgalmat tervez. Már megszületett az első jelentős külföldi megállapodás is: az NSZK-beli Interradent cég öt évre szóló szerződést írt alá az új vegyes vállalattal, összesen 7,5 millió márka értékű fogtechnikai munka elvégzésére. (MTI)

Napirenden: az ifjúsági törvény

Tanácskozott a KISZ Központi Bizottsága

Szerdán Hámori Csaba első titkár elnökletével ülést tartott a KISZ Központi Bizottsága. Az ülésen részt vett és felszólalt Csehák Judit, a Minisztertanács elnökhelyettese.

A központi bizottság Szandtner Iván titkár előterjesztése alapján állást foglalt az ifjúsági törvény végrehajtásáról szóló minisztertanácsi előterjesztés tervezetéről. A testület időszereinek tartja a törvény végrehajtása tapasztalatainak összegzését. E munka alapját az MSZMP KB 1984. októberi ifjúságpolitikai állásfoglalása adja, amely elemzi az ifjúság körében végzett munka tapasztalatait, az ifjúság társadalmi helyzetét és meghatározza az időszerű feladatokat.

Az elmúlt 14 évben az ifjúsági törvény alapelvei összességében beváltak a gyakorlatban, jól szolgálták ifjúságpolitikai céljainkat, a feladatok megvalósításához megfelelő jogszabályi kereteket adtak — állapították meg az ülésen. Az 1971 óta végbement társadalmi, gazdasági változásokat figyelembe véve, a központi bizottság ugyanakkor támo-

gatja az állami ifjúsági munka megújítására, tartalmi, szervezeti kereteinek fejlesztésére, a jogi szabályozás módosítására vonatkozó elképzeléseket.

A központi bizottság előterjesztésében megtárgyalta és elfogadta a KISZ-szervek es az úttörőelnökségek 1985. évi költségvetésére tett javaslatot.

A testület Varga-Sabján László titkár előterjesztésében megvitatta és jóváhagyta a KISZ KB mellett működő honvédelmi nevelési tanács funkciójára, feladat- és hatáskörére, működési rendjére és személyi összetételére tett javaslatot.

A központi bizottság végül szervezeti és személyi kérdéseket tárgyalta. Nagy Sándort és Szabó Tibort érdemeik elismerése mellett felmentette központi bizottsági és intéző bizottsági tagságuk alól. A testület Argelakony Gyárfalvi István, Honvédelmi Minisztérium politikai főosztályfőnöksége ifjúsági osztályának vezetőjét köpöztalta a KB tagjainak sorába, és megválasztotta az intéző bizottság tagjává. (MTI)

Az ipar fejlődéséről és feladatairól

(Folytatás az 1. oldalról.)

iparban, a kohászatban és több gépipari ágazatban emelkedett. 1984-ben 9 alaphiányos vállalat pénzügyi problémáit sikerült véglegesen rendezni, további 16 gyár gondját csak átmenetileg enyhítették a központi intézkedések. Hét iparváltalat összesen mintegy 900 millió forintnyi veszteséggel zárta az évet.

Az idén az ipar termelése mintegy 3 százalékkal kell hogy növekedjen, az export pedig ennél két- két és fél-szer nagyobb mértékben. A múlt évinél 3 százalékkal nagyobb beruházási lehetőségekkel a technikai fejlődés és a versenyképesség fokozását kell elérni. A minisztérium áttekintette a vállalati tervprogramokat, amelyek főbb céljaikban megegyeznek a népgazdasági tervvel, de a vállalati elgondolások több területen elmaradnak a számítótól. Különösen egyes gépipari és könnyűipari vállalatok tervezték a vártnál jóval alacsonyabb exportot, s ez azért is érdemel külön fi-

gyelmet, mert közülük több üzem tavalyi exportkötelezettségeit sem teljesítette, s azok pótlása még hátra van. Ugyakkor a belföldi szállítások várhatóan kielégítik a hazai iparcikkek igényeket, általában javul majd a kínálat, de néhány tartós fogyasztási cikkből továbbra sem lesz elegendő az üzletekben.

Kapolyi László ezután arról szólt, hogy az iparváltalatok jó része már bekapcsolódott az új keresztszabályozási rendszerbe, s a vállalatok mozgásterét növelheti az is, hogy ezentúl rövid lejáratú kereskedelmi hitel, illetőleg előleget adhatnak egymásnak a vásárlások. Megkezdődött az új vállalatirányítási formák kiépítése, az iparváltalatok 60 százaléka a jövő év végéig vállalati tanácsok alakulnak.

A miniszter végül arról szólt, hogy a következő évekre szólnó több iparfejlesztési javaslat is készült, eddig mintegy 270 vállalat, intézmény véleményezte azokat.

Az ipari miniszter beszéde után több vállalat vezetője mondta el véleményét az ágazat helyzetéről, tenni-valóiról.

Kisgergely Lajos, a Péti Nitrogénművek vezérigazgatója arról beszélt, hogy vállalatuk milyen módszerekkel hasznosította tartalék erőforrásait, s ennek hatására hogyan javították alacsony jövedelmezőségüket, növelték tőkés export-

jukat. Balogh András, a MOM vezérigazgatója elmondta: a MOM gyors fejlődése elsősorban a hálókony gyártmányfejlesztésnek köszönhető. A technológia korszerűsítésének eszközeit a VII. ötéves tervben is igyekeznek megteremteni, aminek az új szabályozás kedvező feltételeket biztosít. Simek Judit, a Minőségi Cipőgyár vezérigazgatója a vezetők helyzetéről beszélt. Hangsúlyozta: az iparváltalatok terhei növekedtek, s a vezetők munkája egyre összetettebbé vált. Ezért szükség lenne munkájuk nagyobb elismerésére, anyagi megbecsülésük javítására.

Tari Antal, a Csepel Művek Ipari Központ elnöke a tröszt szervezeti megszüntetésének hatásáról számolt be. Az önálló csepeli vállalatok együttműködése hatékonyabbá vált, terveiket pedig az elmúlt esztendőben túlteljesítették. Huszár Andor, a Tiszai Vegyi Kombinat vezérigazgatója elmondta, hogy eredményeik elérésében, a bővülő termelésben, a javuló jövedelmezőségben nagy szerepe van a megfelelő ösztönzésnek, a dolgozók munkájának anyagi és erkölcsi elismerésének.

Herczeg Károly, a vasasszakszervezet főtitkára rámutatott, hogy a szakszervezeti mozgalom sajátos eszközeivel segíti a vállalati tartalékok felszínre hozatalát.

Az iparváltalat igazgatók értekezlete Kapolyi László zárszavával ért véget. (MTI)

Találkozó a nőtanácsnál

A 75. nemzetközi nőnap és a Magyar Nők Demokratikus Szövetsége megalakulásának 40. évfordulója alkalmából a Magyar Nők Országos Tanácsának tisztviselői szerdán székhatározatban találkoztak az MNDSZ alapítóival.

A baráti összejövetelen felidéztek a magyar demokratikus nőmozgalom-

születésének, kibontakozásának körülményeit. Duschek Lajosné, az MNOT elnöke emléklapot adott át az MNDSZ országos vezetőségében részt vett nőmozgalmi aktivistáknak.

Az ország megyéiben is ezekben a napokban köszöntik ünnepélyesen az MNDSZ alapítóit. (MTI)